

Posudek

Taševská, Ivana: Srovnání situace žen samoživitelek a mužů samoživitelů v České republice. Bakalářská práce. Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze, Praha 2009, 86 s., příloha.

Deklarovaným cílem bakalářské práce Ivany Taševské je zmapovat názory rodičů, kteří žijí v neúplné rodině, na vlastní postavení rodiče samoživitele. Svou rozpravu Ivana Taševská koncipovala jako komparaci zkušeností a sebereflexe matek a otců, kteří se dostali do postavení samoživitele po rozpadu partnerské rodiny. Vytyčený problém sledovala z perspektivy vlastního sebehodnocení na účelově vybraném vzorku čtyř žen a čtyř mužů.

Ve východiscích se Ivana Taševská opřela o závěry Claire Rezettiové a Davida Currana vyslovené v roce 2003. Vyšla tedy ze základní hypotézy, že situace otců samoživitelů je společensky příznivější, protože v globálu mají vyšší vzdělání, lepší finanční zajištění a jsou společností respektováni i obdivováni v roli rodiče, který převzal zodpovědnost za výchovu dítěte (dětí). Podle této hypotézy muži – samoživitelé pocítují omezení především ve společenském a profesním životě. Naproti tomu matky samoživitelky jsou v nevýhodě finanční, společenské i společensko-prestižní. Platnost závěrů Rezettiové a Currana se Ivana Taševská rozhodla ověřit na situaci a postojích českých rodičů samoživitelů.

Své pojednání rozvrhla Ivana Taševská do dvou oddílů. V oddíle, který nazvala teoretický, se na základě literatury vyrovnala s hlavními otázkami a problémy, které se váží k rodině jako základní jednotce společnosti, k rodinnému soužití, k rozpadu rodiny, k postavení samoživitelů v neúplné rodině a k rodičovství. Důraz položila na genderové role a jejich odlišnosti vzhledem k postavení muže a ženy v rodině, vzhledem k ekonomice rodiny a vzhledem ke vztahu rodiče a dítěte (dětí). Přestože se Ivana Taševská ve svých vývodech opřela o relevantní literaturu, některá její tvrzení jsou nepřesná, sporná a naznačují nepochopení čteného textu (např. tvrzení, že rodina je konstrukt nedávné doby – nanejvýš typ rodiny/manželství/partnství v moderní a postmoderní době – s. 11, tvrzení, že v 19. století se „centrálním bodem svazku stala láska“ – s. 12 ad.). Nicméně nutno hodnotit snahu o stručný a ucelený vhled do problematiky vedený z nejrůznějších obsahových hledisek.

Podstata bakalářské práce Ivany Taševské spočívá v analýze v terénu shromážděných dat a v jejich vyhodnocení. V koncepci výzkumu i v jeho zpracování prokázala Ivana Taševská schopnost komplexního pohledu na sledovanou problematiku. Prokázala i schopnost argumentace. V oddílu, který nazvala empirický, sledovala na dobře zvoleném vzorku respondentů konkrétní stanoviska k vlastnímu postavení rodiče – samoživitele. Základem jejího výkladu se staly názory čtyř matek a čtyř otců středního věku, rodičů, kteří sami v neúplné rodině vychovávají děti školního věku. Svou rozpravu Ivana Taševská vyváženě orientovala na sféru materiálního zajištění těchto rodin a organizaci pracovních závazků rodiče – samoživitele, na sféru péče o domácnost a její chod a na sféru vztahovou, v níž sledovala otázky důsledků rozpadu původní rodiny, výchovu dětí, kontakty s druhým rodičem. Položila si také otázku samoživitelství jako životní volby. V těchto pasážích práce Ivana Taševská svůj vstupní záměr naplnila. Podařilo se jí doložit odlišné pozice žen a mužů,

a to i pozice ovlivněné ustáleným pojmáním genderových rolí. Podařilo se jí zodpovědět vstupní otázku, zda závěry formulované Claire Rezettiovou a Davidem Curranem jsou platné i pro vybranou skupinu českých rodičů – samoživitelů.

Ivana Taševská prokázala, že si dovede postavit výzkumný problém, dovede tento problém teoreticky ukotvit, dovede shromáždit materiál k jeho řešení vlastním terénním výzkumem, tento materiál analyzovat a formulovat uvážené závěry. Pouze na okraj: orientace na internetové zdroje a jejich preference jsou skutečností dneška; neměli bychom však zařazovat do vstupných pasáží práce jejich hodnocení?

Předložená bakalářská práce splňuje požadavky kladené na tento typ závěrečných prací. Doporučuji ji k obhajobě jako práci velmi dobrou.

V Praze 8. 6. 2009

Mirjam Moravcová